

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

EVLİLİK OLGUNLUK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Muhammed YILDIZ (*)

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0760-2333

ÖZ

Bu çalışmada bireylerin evliliğe hazır olup olmadıklarını test etmek amacıyla hazırlanan Evlilik Olgunluk Ölçeğinin geçerlik, güvenilirlik ve madde analizi çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin geliştirilme çalışmaları, bekâr bireylerden oluşan 623 kişi üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin geçerlik çalışmalarında açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Yapılan faktör analizinde ölçeğin dört boyutlu olduğu saptanmıştır. Ölçekteki dört faktör toplam varyansın %60.91'ini açıklamaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0.42 ile 0.86 arasında değişmektedir. Ölçüt bağımlı geçerlik çalışmalarında İnönü Evlilik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. İki ölçeğin korelasyon değeri $r=0.72$ ($p=0.000$) anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının tamamının, toplam ölçekle anlamlı bir korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Ölçeğin birinci boyutunun cronbach alpha değeri 0.85, ikinci boyutunun cronbach alpha değeri 0.68, üçüncü boyutunun cronbach alpha değeri 0.80, dördüncü boyutunun cronbach alpha değeri 0.91 ve toplam ölçeğin cronbach alpha değeri 0.90 olarak belirlenmiştir. Test tekrar test sonuçları $r=0.70$, ($p=0.000$) anlamlı bulunmuştur. Madde analizi çalışmalarında alt %27'lik grupta, üst % 27'lik gruptaki bireylerin, tüm maddelerde anlamlı bir biçimde ($p=0.000$) ayrıştığı ortaya konmuştur. Ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyon değeri 0.40 ile 0.63 arasında çıkmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda Evlilik Olgunluk Ölçeğinin, bekâr bireylerin evlilik olgunluklarını ölçmede, geçerli ve güvenilir bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Evlilik, Olgunluk, Ölçek Geliştirme

THE DEVELOPMENT OF MARITAL MATURITY SCALE

ABSTRACT

In this study, validity, reliability and item analysis studies of the Marital Maturity Scale prepared to test whether individuals are ready for marriage have been done. Studies of the development of the scale were made on 623 individuals, consisting of single adults. In the validity studies of the scale, explanatory and confirmatory factor analyses and criterion related validity studies were performed. Factor analysis revealed that the scale had four dimensions. The four factors in the measurement account for 60.91% of the total variance. The factor loadings of the items in the scale range from 0.42 to 0.86. Inonu Marriage Attitude Scale was used in the criterion related validity studies. Correlation value of the two scales $r=0.72$ ($p=0.000$) was found significant. It was determined that the subscales of the scale had a significant correlation with the total scale. The cronbach alpha value of the first dimension of the scale was 0.85, the cronbach alpha value of the second dimension of the scale was 0.68, the cronbach alpha value of the third dimension of the scale was 0.80, the cronbach alpha value of the fourth dimension of the scale was 0.91 and the cronbach alpha value of the total scale was 0.90. Test retest results $r=0.70$, ($p=0.000$) were found significant. In the item analysis studies, it was revealed that in the lower 27% group, the individuals in the upper 27% group were significantly different in all items ($p=0.000$). The item total correlation value of the items in the scale was between 0.40 and 0.63. As a result of the assessments, it was concluded that the Marital Maturity Scale was a reliable and valid instrument to measure marital maturity of single adults.

Key Words

Marital, Maturity, Scale Development

(*) Uzm.Psk.Dan., İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, e-mail: muhammed.yildiz@ogr.iu.edu.tr

Alıntılama: Yıldız, M. (2017). Evlilik olgunluk ölçeğinin geliştirilmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 1(1), 24-34.

Giriş

İnsanın maddi manevi ihtiyaçlarını karşılayabileceği en doğal kaynak ailesidir. Kişinin hayatında doyum elde etmesi, işlevlerini etkin bir biçimde yerine getirmesi, içinde bulunduğu topluma uyum sağlaması, ailede gerçekleşmektedir (Nazlı, 2001). Evlilik ise ailenin meydana getirilmesinde etkili bir yoldur (Öztürk ve Arkar, 2014). Evlilik kişinin benliğini bir başkasının benliğiyle birleştirmesine olanaklar sağlayan, bireyin kişiliğinin gelişmesini sağlayan ve mutlu bir birey olmasına olanak kılan bir kurumdur (Fowers, 1993). Bir diğer tanımda evlilik, eşlerin arasında fikir birliğinin söz konusu olduğu, çiftler arasında doğru ve güven üzerine temellenmiş bir ilişkinin var olduğu, çiftlerin kendilerini doğal bir biçimde ifade ettiği, bireylerin kendi kişisel farklılıklarını ortaya koyabildiği bir sistem olarak tarif edilmektedir (Hansen ve L'Abate, 1982). Evliliğin bireylerin yaşamında birçok pozitif katkısı bulunmaktadır. Evlilik bireylerin yaşamını uzatmakta, ruhsal ve fizyolojik varlıklarını korumakta, yaşamdan elde ettikleri sevinç ve mutluluğu artırmaktadır (Glenn, 1990). İnsanlar birçok nedenden dolayı evlilik sürecine girmektedir. Bireyleri evlilik sürecine götüren en önemli nedenler arasında bireylerin duygusal ve sosyal gereksinimlerini karşılama amaçları bulunmaktadır (Kalkan ve Ersanlı, 2008).

Bireyin evliliğinin, yaşadığı dünyada maddi ve manevi doyum elde etmesi, yaşam içerisinde kendisinden beklenen görevlerini dosdoğru bir biçimde yerine getirmesi ve yaşamını sürdürdüğü sosyal ve fiziki çevreye uyum sağlaması ve çevresine faydalı bir birey olması açılarından çok ciddi payı bulunmaktadır (Çelik, 2006). Tabi ki burada tarif edilen evlilik türü uyumlu evliliklerdir. Uyumlu evlilikte fertler birbirleriyle etkileşmekte, evlilik ve aileyle alakalı konularda tam bir uyum içinde olmakta ve aile içinde oluşan ya da oluşabilecek problemleri etkin bir biçimde çözebilmektedirler (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkan, 2005). Mutlu evliliğin olmazsa olmazı olan eşler arasındaki bu uyum, evlilik ilişkisindeki diğer alanları da etkileyebilecek bir öneme sahiptir. İlerleyen dönemlerde fertler arasında bir denge kurulmakta, kurulan bu dengeler evliliğin devam etmesinde ya da bozulmasında etkin bir rol oynamaktadır (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009). Bu uyumun sağlanmasında kuşkusuz ilk akla gelen faktörlerden biri empatidir. Evlilikte empatik bakış açısıyla ilgili yapılan bir çalışmada yaşanan olaylara eşin perspektifinden bakmanın evlilik sürecinde ortaya çıkan stresleri azaltmada önemli bir faktör olduğu saptanmıştır (Franzoi, Davis ve Young, 1985). Bireyin hayatında bu kadar büyük bir öneme sahip olan evlilik süreci mutlaka ciddi olarak hazırlanması gereken, birtakım yetkinliklerin artırılmasını gerektiren bir süreçtir. Birey evlilik sürecinden önce psikolojik, toplumsal, ekonomik ve fizyolojik anlamda evliliğe tam olarak hazır olup olmadığını değerlendirmelidir. Evlilik öncesinde bireyler hem kendilerinin hem de evlenecekleri adayların kişisel özelliklerini, hayattan beklentilerini, nasıl bir insan olduğunu tam anlamıyla anlamaya gayret etmelidirler (Kalkan ve Ersanlı, 2008).

Bireyler eş seçimi süreçlerinde sıklıkla kendilerinden daha çok, evlenecekleri kişinin nasıl bir birey olduğuna önem vermektedirler. Çok az birey, partnerinden çok kendi kişisel özelliklerini tanımaya, kendini anlamaya, evlilik ilişkisinden ne beklediğini açığa çıkarmaya önem vermektedir (Haskan Avcı, 2013). Ancak bu durum ileride evlilikte birtakım problemleri ve hoşnutsuzlukları beraberinde getirmektedir. Evlilik hoşnutsuzluğu evli çiftler arasında birtakım ilişkisel sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bununla beraber yaşanan hoşnutsuzluk, evli çiftlerin evlilikten aldıkları doyumunu azaltabilir ve çiftlerin uyumlarını azaltarak mutsuz bir evliliğe neden olabilir ya da ileride boşanma ile neticelenebilir (Çelik, 2013). Dolayısıyla bireylerin evlilik süreçlerine ne oranda hazır olduklarını ölçecek, bu anlamda bireylerin kendilerini sağlıklı bir biçimde tanıyacakları ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. Bireyler içerisinde büyüdükleri aile içinde elde ettikleri deneyimler yoluyla, kendilerinde oluşan toplumsal kimlik sayesinde ve mevcut dünya şartları yoluyla, nasıl bir evlilik istediklerini, evlilikten beklentilerini ve evlilikle ilgili tutumlarını oluştururlar (Blagojevic, 1989). Bu nedenle bireylerin evlilikten beklentilerini doğru tespit etmek öncelikle bireyin kendisini doğru tanımasıyla mümkündür. Araştırmacılar, bireylerin evlilik süreçlerinde ortaya çıkan sorunları çözüme ve evliliklerini sürdürmelerinde, kendilerini evlilik ilişkisinde ne oranda yetkin bulduklarının önemi vurgulamaktadırlar (Güngör ve Özbay, 2008). Dolayısıyla bireylerin sağlıklı bir evlilik

yapabilmeleri için evlilik öncesi yetkinliklerinin saptanması, bireylerin problemleri alanlarla ilgili yetkinliklerini artırmak için çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Çalışmamızda bireylerin evliliğe ne oranda hazır olup olmadıklarını tespit etmeye dönük olarak Evlilik Olgunluk Ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır, ölçeğin geçerlik, güvenilirlik ve madde analizi çalışmaları yapılmıştır. Girişten sonraki bölümde araştırmanın yöntemi, ikinci bölümde bulgular ve en son bölümde ise tartışma ve sonuç kısmı yer almaktadır. Makalenin Ek-1 kısmında ise 19 madde ve dört boyuttan oluşan Evlilik Olgunluk Ölçeği yer almaktadır.

Yöntem

Örneklem

Araştırma 623 kişiyle gerçekleştirilmiştir. Bireylerin demografik özelliklerine bakıldığında 38 kişi 22 yaşında (%6.1), 85 kişi 23 yaşında (%13.6), 119 kişi 24 yaşında (%19.1), 78 kişi 25 yaşında (%12.5), 109 kişi 26 yaşında (%17.5), 28 kişi 27 yaşında (%4.5), 26 kişi 28 yaşında (%4.2), 21 kişi 29 yaşında (%3.4), 43 kişi 31 yaşında (%6.9), 14 kişi 32 yaşında (%2.2), 44 kişi 33 yaşında (%7.1), 18 kişi 34 yaşındadır (%2.9). Bireylerin 333'ü erkek (%53.5), 290'ı kızdır (%46.5). Bireylerin eğitim düzeylerine bakıldığında, 142 kişi ortaokul mezunu (%22.8), 197 kişi lise mezunu (%31.6), 221 kişi lisans mezunu (%35.5), 58 kişi master mezunu (%9.3), 5 kişi ise doktora mezunudur (%0.8). Bireylerin çalışma durumlarına bakıldığında 283 kişi bir işte çalışıyor (%45.4), 340 kişi ise bir işte çalışmıyor (%54.6).

Madde Yazımı

Ölçeğin geliştirilme aşamalarında Psikolojik Danışma ve Rehberlik ve Psikoloji alanından en az doktora düzeyine sahip 6 uzman ve aile terapisi alanında en az yüksek lisans derecesine sahip 9 uzmandan oluşan 15 kişilik bir heyet oluşturulmuştur. Ölçekte yer alan maddeleri tespit etmek için ilgili literatür incelenmiş, yapılan çalışmalarda ölçekte yer alması için 47 madde ortaya konmuştur. Ayrıca söz konusu uzmanlarla içerik geçerliği çalışmaları yapılmıştır. İçerik geçerliği ölçeğin ölçmek istediklerini ölçebilmesidir ve buna o alanın uzmanları da karar verebilmektedir (Balci, 2015). Ayrıca ölçme ve değerlendirme alanında en az doktora düzeyinde bulunan 6 kişilik bir heyet tarafından maddeler incelenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda ölçekte yer alan madde sayısı 33'e indirilmiştir. 33 maddeden oluşan bir deneme formu 121 bireye uygulanmış, maddelerin anlaşılabilirliği konusunda inceleme yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda 19 maddeden oluşan bir form oluşturulmuştur.

İşlem

Örneklem büyüklüğü ile ilgili olarak literatüre baktığımızda Tavşancıl (2002) ölçek geliştirme veya uyarlama çalışmalarında örneklemin, ölçekte yer alan madde sayısının minimum beş ya da on katı bir büyüklüğe sahip olması zorunluluğunu belirtmiştir. Bizim çalışmamızda madde sayısı 19'dur. Örneklem büyüklüğünün en az 190 olması gerekir. Ön işlemler bittikten sonra ölçek 623 kişiye uygulanmıştır. Bu veriler çalışmamızın örneklem büyüklüğü açısından oldukça yeterli olduğunu göstermektedir. Uygulama işlemlerinin bitmesinin ardından ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü ve Bartlett Küresellik Testi yapılmış, yeterliliklerin karşılandığı görüldükten sonra geçerlilik çalışmalarına başlanmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliği, açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleriyle yapılmıştır. Yapılan faktör analizinde scree plot grafiği incelenmiş ve ölçeğin dört boyutlu olduğu saptanmıştır. Ardından doğrulayıcı faktör analizine geçilmiştir. Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları kapsamında Bayoğlu ve Atli (2014) tarafından geliştirilmiş İnönü Evlilik Tutum Ölçeği kullanılmış ve iki ölçek arasındaki ilişkiye Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısıyla bakılmıştır. Ardından ölçekte yer alan alt boyutların birbirleriyle ve toplam ölçekle korelasyonuna Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısıyla bakılmıştır. Daha sonra güvenilirlik çalışmalarına geçilmiştir. Bu kapsamda iç tutarlılık katsayılarına bakılmış ve test tekrar test uygulaması Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısıyla yapılmıştır. En son madde analizi yapılmış, bu kapsamda alt üst %27'lik gruptaki bireylerin puanlarının farkına t-testi ile bakılmıştır. Ayrıca madde toplam korelasyon değerleri incelenmiştir. Çalışmamızda anlamlılık değeri $p < 0.05$ alınmıştır.

Ölçme Araçları

İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Bayoğlu ve Atli (2014) tarafından genç yetişkinlerin evlilikle ilgili tutumlarını ölçmek için geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme çalışmaları 696 üniversite öğrencisiyle yapılmıştır. Yapılan geçerlik çalışmaları sonucunda ölçeğin tek boyutlu olduğu ortaya konmuştur. İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinin güvenirlik değerleri 0.87 ve 0.90 arasındadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.90 bulunmuştur. Ölçek 21 maddeden oluşmaktadır. Cevaplama biçimi 5'li likert türüdür.

Bulgular

Tablo 1. KMO ve Bartlett testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü		
	X ²	5454.983
Bartlett Küresellik Testi	sd	171
	p	0.000***

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Tablo 1'e göre ölçeğin KMO değeri 0.893 çıkarken, Bartlett küresellik testi sonucu (p=0.000<0.05) anlamlı bulunmuştur. Bu veriler Pullant'ın (2001) kriterlerine göre, ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. İşlemin ardından faktör analizi çalışmaları yapılmıştır.

Tablo 2. Maddelerin açıkladığı varyans (ölçme değerleri)

Maddelerin Açıkladığı Varyans (Ölçme Değerleri)	
1.Kendi duygularımın farkındayım ve hayattan ne istediğimi biliyorum.	0.581
2.Eşim olacak kişinin duygularını anlayabilirim ve ona yardımcı olabilirim.	0.494
3.Yaşamım boyunca duygusal problemlerimle etkin bir biçimde mücadele ettim.	0.582
4.Evleneceğim kişiyle aramızda oluşabilecek problemleri iletişim yoluyla çözebilirim.	0.439
5.Evlilik süreci boyunca birtakım krizlerle karşılaşacağımı biliyorum.	0.605
6.Yaşadığım problemleri tek başına değil, yardım alarak çözmeye eğilimindeyim.	0.683
7.Evlilikle ilgili maddi yeterliliğe sahibim.	0.583
8.Evliliğin devamında oluşabilecek maddi problemlerle baş edebilirim.	0.539
9.Çocukların dünyaya gelmeleriyle üzerimdeki maddi yükün artacağını biliyorum.	0.429
10.Ekonomik kararları eşim olacak kişinin görüşlerini alarak vereceğimi düşünüyorum.	0.566
11.Eşim olacak kişinin bir sosyal çevresi olduğunu ve benim onlara saygı duymam gerektiğini düşünüyorum.	0.655
12. Eşim olacak kişinin bir ailesi olduğunu, evlilik sürecinde onların benim ailem olacağını düşünüyorum.	0.518
13.Ailemle birlikte sosyal aktivitelere katılabilir, güzel vakit geçirebilirim.	0.600
14.Kendi ailem ve eşim olacak kişinin ailesi arasında oluşabilecek problemlerle baş edebilirim.	0.507
15. Bedenimde evliliğime engel olabilecek bir biyolojik etken bulunmamaktadır.	0.825
16.Kendi arkadaş çevrem ve aileme zaman ayırma konusunu sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilirim.	0.601
17.Eşim olacak kişinin ve ileride doğacak çocuklarımın birtakım sorumlulukları olacaktır.	0.647
18. Evlilikte cinselliğimi olumsuz yönde etkileyecek bir sağlık problemi ya da psikolojik problem olduğunu düşünmüyorum.	0.854
19.Bedenim ve sağlığımla ilgili farkındalığa sahibim.	0.867

Tablo 2'ye göre ölçekte yer alan maddelerin açıkladıkları varyans değerleri 0.42 ile 0.86 arasında değişmektedir.

Tablo 3. Ölçekte yer alan faktörlerin öz değerleri ve açıkladıkları varyans

Faktör	Özdeğer	Varyansın Yüzdesi	Kümülatif
1	6.903	36.330	36.330
2	1.900	9.999	46.329
3	1.460	7.683	54.011
4	1.311	6.899	60.911

Tablo 3'e göre birinci boyutun özdeğeri 6.903, açıkladığı varyans % 36.33, ikinci boyutun özdeğeri 1.900, açıkladığı varyans % 9.99, üçüncü boyutun özdeğeri 1.460, açıkladığı varyans % 7.68, dördüncü boyutun özdeğeri 1.311, açıkladığı varyans % 6.89, ölçeğin tamamının açıkladığı varyans % 60.91 bulunmuştur. Ölçeğimizde açıklanan varyans yüksek çıkmıştır. Açıklanan varyans oranının yüksekliği, ölçeğin ölçtüğü kavram ya da yapıyı çok iyi ölçtüğünün göstergesidir (Büyüköztürk, 2017).

Tablo 4. Maddelerin faktör yük değerleri

Faktörler	Maddeler	Faktör Yük Değerleri
Duygusal Boyut	1.Kendi duygularımın farkındayım ve hayattan ne istediğimi biliyorum.	0.601
	2.Eşim olacak kişinin duygularını anlayabilirim ve ona yardımcı olabilirim.	0.641
	3.Yaşamım boyunca duygusal problemlerimle etkin bir biçimde mücadele ettim.	0.682
	4.Evleneceğim kişiyle aramızda oluşabilecek problemleri iletişim yoluyla çözebilirim.	0.542
	5.Evlilik süreci boyunca birtakım krizlerle karşılaşacağımı biliyorum.	0.656
	6.Yaşadığım problemleri tek başına değil, yardım alarak çözmeye eğilimindeyim.	0.743
	17.Eşim olacak kişinin ve ileride doğacak çocuklarımın birtakım sorumlulukları olacaktır.	0.754
Ekonomik Boyut	7.Evlilikle ilgili maddi yeterliliğe sahibim.	0.650
	8.Evliliğin devamında oluşabilecek maddi problemlerle baş edebilirim.	0.693
	9.Çocukların dünyaya gelmeleriyle üzerimdeki maddi yükün artacağını biliyorum.	0.547
	10.Ekonomik kararları eşim olacak kişinin görüşlerini alarak vereceğimi düşünüyorum.	0.728
Toplumsal Boyut	11.Eşim olacak kişinin bir sosyal çevresi olduğunu ve benim onlara saygı duymam gerektiğini düşünüyorum.	0.749
	12. Eşim olacak kişinin bir ailesi olduğunu, evlilik sürecinde onlarında benim ailem olacağını düşünüyorum.	0.676
	13.Ailemle birlikte sosyal aktivitelere katılabilir, güzel vakit geçirebilirim.	0.684
	14.Kendi ailem ve eşim olacak kişinin ailesi arasında oluşabilecek problemlerle baş edebilirim.	0.580
	16.Kendi arkadaş çevreme ve aileme zaman ayırma konusunu sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilirim.	0.655
Biyolojik Boyut	15. Bedenimde evliliğime engel olabilecek bir biyolojik etken bulunmamaktadır.	0.860
	18. Evlilikte cinselliğimi olumsuz yönde etkileyecek bir sağlık problemi ya da psikolojik problem olduğunu düşünmüyorum.	0.885
	19.Bedenim ve sağlığımla ilgili farkındalığa sahibim.	0.888

Tablo 4'te maddelerin faktör yük değerleri verilmiştir. Duygusal boyutta yer alan maddeler; 1,2,3,4,5,6,17, ekonomik boyutta yer alan maddeler; 7,8,9,10, toplumsal boyutta yer alan maddeler; 11,12,13,14,16, biyolojik boyutta yer alan maddeler; 15,18,19'dur.

Tablo 5. Doğrulayıcı faktör analizi

Evlilik Olgunluk Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonucu	
X ²	195.51
sd	133
X ² /sd	1.47
RMSEA	0.03
NFI	0.98
CFI	0.98
IFI	0.92
RFI	0.93
SRMR	0.03
GFI	0.97
AGFI	0.93

Evlilik olgunluk ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indeksleri incelendiğinde $\chi^2=195.51$ ($sd=133$, $p=0.000$), $X^2/sd= 1.47$, $RMSEA= 0.03$, $NFI= 0.98$, $CFI= 0.98$, $IFI= 0.92$, $RFI= 0.93$, $SRMR= 0.03$, $GFI=0.97$, $AGFI= 0.93$ bulunmuştur. Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, (2003) ile Büyüköztürk, Akgün, Kahveci ve Demirel (2004) tarafından belirtilen kriterlere göre doğrulayıcı faktör analizinde ortaya konan verilerle modelin iyi uyum gösterdiği söylenebilir.

Tablo 6. Ölçüt bağıntılı geçerlik

Değişkenler	N	1	2
1. Evlilik Olgunluk Ölçeği	109	1	
2. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	109	0.72***	1

(* $p<0.05$ ** $p<0.01$ *** $p<0.001$)

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında, Bayoğlu ve Atli (2014)'nin geliştirdiği İnönü Evlilik Tutum Ölçeği kullanılmış, Evlilik Olgunluk Ölçeğiyle, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği arasında anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki ($r=0.72$, $p=0.000<0.05$) bulunmuştur.

Tablo 7. Alt boyutların birbiriyle ve toplam ölçekle korelasyonu

Değişkenler	1	2	3	4	5
1. Birinci Faktör	1				
2. İkinci Faktör	0.581***	1			
3. Üçüncü Faktör	0.502***	0.477***	1		
4. Dördüncü Faktör	0.434***	0.463***	0.290***	1	
5. Toplam	0.873***	0.821***	0.702***	0.664***	1

(* $p<0.05$ ** $p<0.01$ *** $p<0.001$)

Ölçekte yer alan alt boyutların birbirleriyle ve toplam ölçekle ilişkisine bakılmış, ölçeğin tüm boyutlarının hem birbirleriyle hem de ölçeğin bütünüyle ($p=0.000<0.05$) anlamlı bir ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. İç tutarlılık katsayıları

Faktör	Madde	Cronbach's Alpha
Duygusal Boyut	1,2,3,4,5,6,17	0.85
Ekonomik Boyut	7,8,9,10	0.68
Toplumsal Boyut	11,12,13,14,16	0.80
Biyolojik Boyut	15,18,19	0.91
Toplam		0.90

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında iç tutarlılık katsayılarına bakılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları 0.68 ile 0.91 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise 0.90 bulunmuştur. Ölçek geliştirme çalışmalarında güvenilirlik aralıklarına bakıldığında, ekonomik boyuta ait iç tutarlılık katsayısı $0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ olduğu için oldukça güvenilir, ölçeğin duygusal boyutuna,

toplumsal boyutuna ve biyolojik boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ aralığında olduğu için yüksek derecede güvenilir ve ölçeğin tamamına ait iç tutarlılık katsayısı $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ aralığında olduğu için EÖÖ yüksek derecede güvenilir bir ölçme aracıdır (Özdamar, 1999).

Tablo 9. Test tekrar test sonuçları

Değişkenler	N	1	2
1.İlk Test	109	1	
2.İkinci Test	109	0.70***	1

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında test tekrar test çalışmaları yapılmış, altı hafta arayla yapılan iki uygulamanın korelasyonu ($r=0.70$, $p=0.000<0.05$) anlamlı bulunmuştur. Bu korelasyon değeri Tavşancıl (2002)'in kriterlerine göre kabul edilebilir aralıktadır.

Tablo 10. Alt ve üst %27'lik gruplardaki bireylerin puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları

Madde	Grup	N	\bar{X}	t	p
Madde1	Alt%27	168	3.12	-20.120	0.000***
	Üst%27	168	5.66		
Madde2	Alt%27	168	3.39	-15.907	0.000***
	Üst%27	168	5.56		
Madde3	Alt%27	168	3.43	-20.077	0.000***
	Üst%27	168	5.74		
Madde4	Alt%27	168	3.47	-18.412	0.000***
	Üst%27	168	5.70		
Madde5	Alt%27	168	3.61	-19.667	0.000***
	Üst%27	168	5.80		
Madde6	Alt%27	168	3.38	-17.178	0.000***
	Üst%27	168	5.58		
Madde7	Alt%27	168	3.63	-14.001	0.000***
	Üst%27	168	5.40		
Madde8	Alt%27	168	3.89	-13.273	0.000***
	Üst%27	168	5.60		
Madde9	Alt%27	168	3.61	-14.231	0.000***
	Üst%27	168	5.52		
Madde10	Alt%27	168	3.98	-13.122	0.000***
	Üst%27	168	5.61		
Madde11	Alt%27	168	3.53	-15.938	0.000***
	Üst%27	168	5.56		
Madde12	Alt%27	168	3.32	-16.513	0.000***
	Üst%27	168	5.49		
Madde13	Alt%27	168	3.42	-18.179	0.000***
	Üst%27	168	5.65		
Madde14	Alt%27	168	3.57	-16.146	0.000***
	Üst%27	168	5.65		
Madde15	Alt%27	168	3.60	-14.158	0.000***
	Üst%27	168	5.54		
Madde16	Alt%27	168	3.60	-18.746	0.000***
	Üst%27	168	5.81		
Madde17	Alt%27	168	3.32	-20.107	0.000***
	Üst%27	168	5.67		

Madde18	Alt%27	168	3.70	-14.187	0.000***
	Üst%27	168	5.62		
Madde19	Alt%27	168	3.68	-13.847	0.000***
	Üst%27	168	5.54		

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Madde analizi çalışmalarında ölçeğin alt gruptaki %27'lik dilimdeki bireylerle, üst gruptaki %27'lik bireyleri ayırıp ayırmadığı analiz edilmiştir. Sonuçlara göre ölçek söz konusu iki grubu tüm maddelerde ($p=0.000<0.05$) anlamlı bir biçimde ayırmıştır. Bu durum testin iç tutarlılığının bir kanıtıdır ve bireyleri ölçülen davranış açısından ayırt ettiğini ortaya koymaktadır (Büyüköztürk, 2017).

Tablo 11. Madde-toplam korelasyonları

Madde Toplam Korelasyonu	
1.Kendi duygularımın farkındayım ve hayattan ne istediğimi biliyorum.	0.582
2.Eşim olacak kişinin duygularını anlayabilirim ve ona yardımcı olabilirim.	0.522
3.Yaşamım boyunca duygusal problemlerimle etkin bir biçimde mücadele ettim.	0.625
4.Evleneceğim kişiyle aramızda oluşabilecek problemleri iletişim yoluyla çözebilirim.	0.571
5.Evlilik süreci boyunca birtakım krizlerle karşılaşacağımı biliyorum.	0.590
6.Yaşadığım problemleri tek başına değil, yardım alarak çözmeye eğilimindeyim.	0.535
7.Evlilikle ilgili maddi yeterliliğe sahibim.	0.449
8.Evliliğin devamında oluşabilecek maddi problemlerle baş edebilirim.	0.431
9.Çocukların dünyaya gelmeleriyle üzerimdeki maddi yükün artacağını biliyorum.	0.456
10.Ekonomik kararları eşim olacak kişinin görüşlerini alarak vereceğimi düşünüyorum.	0.404
11.Eşim olacak kişinin bir sosyal çevresi olduğunu ve benim onlara saygı duymam gerektiğini düşünüyorum.	0.527
12. Eşim olacak kişinin bir ailesi olduğunu, evlilik sürecinde onlarında benim ailem olacağını düşünüyorum.	0.507
13.Ailemle birlikte sosyal aktivitelere katılabilir, güzel vakit geçirebilirim.	0.579
14.Kendi ailem ve eşim olacak kişinin ailesi arasında oluşabilecek problemlerle baş edebilirim.	0.550
15. Bedenimde evliliğime engel olabilecek bir biyolojik etken bulunmamaktadır.	0.559
16.Kendi arkadaş çevreme ve aileme zaman ayırma konusunu sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilirim.	0.629
17.Eşim olacak kişinin ve ileride doğacak çocuklarımla birtakım sorumlulukları olacaktır.	0.618
18. Evlilikte cinselliğimi olumsuz yönde etkileyecek bir sağlık problemi ya da psikolojik problem olduğunu düşünmüyorum.	0.544
19.Bedenim ve sağlığımla ilgili farkındalığa sahibim.	0.565

Madde analizi çalışmaları kapsamında ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyonlarına bakılmış, ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyon değerleri 0.40 ile 0.63 arasında tespit edilmiştir. Ölçeğin tüm maddelerinin madde toplam korelasyon değerleri $0.40 \leq r$ olduğu için, bu maddeler çok iyi madde olarak kabul edilebilir sınırlardadır (Büyüköztürk, 2002).

Tartışma ve Sonuç

Evlilik Olgunluk Ölçeği, evliliğe hazırlanan bireylerin, evliliğe ne kadar uygun olduklarını belirlemek, bu süreçte meydana gelebilecek krizlerle ne oranda baş edebileceklerini tespit etmek amacıyla geliştirilen bir ölçme aracıdır. Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında, kapsam geçerliği çalışmaları yapılmış, yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analiziyle yapılmış, ölçüt geçerliği ise Bayoğlu ve Atli (2014) tarafından geliştirilen İnönü Evlilik Tutum Ölçeğiyle belirlenmiştir. Evlilik Olgunluk Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeğiyle yüksek oranda ve anlamlı bir ilişki göstermiştir. Ölçeğin alt boyutlarının, diğer alt boyutlar ve genel ölçekle korelasyonuna bakılmış, anlamlı bir ilişki ortaya konmuştur. Ölçek toplamda 19 maddeden ve dört boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutların isimleri, duygusal boyut (1,2,3,4,5,6,17), ekonomik boyut (7,8,9,10), toplumsal boyut (11,12,13,14,16), ve biyolojik boyuttur (15,18,19). Ölçekte yer alan maddelerin varyans değerleri 0.42 ile 0.86 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamının açıkladığı varyans % 60.91'dir. Açımlayıcı faktör analizinde ortaya çıkan bulgular doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmiş, dört boyutlu yapının geçerli bir model olduğu ortaya konmuştur.

Ölçeğin güvenirlik çalışmalarında, iç tutarlılık katsayıları ve test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Yapılan çalışmalarda iç tutarlılık katsayıları 0.68 ile 0.91 arasında çıkmıştır. Yapılan test tekrar test uygulamaları sonucu ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır. Madde analizi çalışmaları kapsamında alt %27 ve üst %27 grupları arasındaki farka bakılmış ve madde toplam korelasyon değerleri incelenmiştir. İncelemenin sonucunda ölçeğin alt grup ve üst gruptaki bireyleri anlamlı bir biçimde ayırdığı saptanmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonlarına bakıldığında, maddelerin toplam korelasyon değerlerinin 0.40 ile 0.63 arasında olduğu ortaya konmuştur.

Çalışmada ortaya konan veriler, Evlilik Olgunluk Ölçeğinin bekâr bireylerin evlilik hazırbulunuşluk düzeylerini ortaya koyma, evlilikte ortaya çıkabilecek krizlerle baş etme konusunda kendilerini ne kadar yetkin hissettiklerini saptamada, geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu ortaya koymuştur. 6'lı likert tipi bir ölçek olan EOÖ'de cevaplar (1) "asla katılmıyorum" ile (6) "son derece katılıyorum" arasında değişmektedir. Ölçekte alınabilecek en düşük puan 19'iken en yüksek puan 114'tür. Puanların yüksek olması bireylerin evlilik olgunluk düzeylerinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, bireylerin evlilik öncesi hazırbulunuşluklarını ölçen araçlara rastlanmamıştır. Dolayısıyla EOÖ bu anlamda öncül bir çalışma olarak göze çarpmaktadır. Yapılacak olan izlem çalışmaları yoluyla bireylerin evlilik süreçlerinden önce EOÖ puanlarıyla, evlendikten sonra, evlilik uyumu ve evlilik doyumu ölçeklerinden almış oldukları puanlar arasındaki ilişkiye bakarak ölçeğin geçerliği hakkında daha farklı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler* (Onbirinci basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bayoğlu, F., & Atli, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415.
- Blagojevic, M. (1989). The attitudes of young people towards marriage: From the change of substance to the change of form. *Marriage & Family Review*, 14(1-2), 217-238.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö.E., Kahveci, Ö., & Demirel, F. (2004). Güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 207-239.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik doyumu ölçeği geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, E. (2013). Evlilik hoşnutsuzluğu ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 8(12).
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R.L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Fowers, B. J. (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 13(2), 124.
- Franzoi, S.L, Davis, M.H. and Young, R.D. (1985). The effects of private self-consciousness and perspective taking on satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(6), 1584-1594.
- Glenn, N.D. (1990). Quantitative research on marital quality in the 1980s: A critical review. *Journal of Marriage and The Family*, 52, 818-831.
- Gülsün, M., Ak, M., & Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1).
- Güngör, H. C., & Özbay, Y. (2008). Evlilikte yetkinlik ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 79-93.
- Hansen, J.C., L'abate, L. (1982). *The classification of normal families: Functionality and dysfunctionality*. Approaches to Family Therapy. Macmillan Publishing Co. Inc.
- Haskan Avcı, Ö. (2013). *Evliliğe hazırlık programının çift ilişkileri ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kalkan, M. ve Ersanlı, E. (2008). Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı evlilik ilişkisini geliştirme programının evli bireylerin evlilik uyumuna etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8, 963-986.
- Kalkan, M., Ersanlı, K. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Nazlı, S. (2001). *Aile danışmanlığı* (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Özdamar, K. (1999). *Paket program ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Öztürk, C.Ş., & Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *www.literatursempozym.com*, 1(3).
- Pullant, J. (2001). *SPSS survival manual: A step-by-step guide to data analysis using SPSS for windows*. Philadelphia, PA: Open University Press.
- Schermelleh-Engel, K. & Moosbrugger, H. (2003). Models: Tests of significance and descriptive. *Psychological Research Online*, 8(2).
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Ek-1: Evlilik Olgunluk Ölçeği

Bu ölçek sizin evliliğe ne kadar hazır olduğunuzu tespit etmek, evlilikte meydana gelebilecek krizlerle ne oranda baş edebileceğinizi ortaya koymak için geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Aşağıdaki maddeleri okuyunuz. Her bir maddede ifade edilen durumu yapabilme, oluşabilecek krizle baş edebilme konusunda kendinize ne oranda güvendiğinizi maddenin yanında bulunan kısma çarpı (X) işareti koyarak ifade ediniz. Bu çalışmada maddelere vereceğiniz cevaplar, sizi en doğru bir biçimde ifade eden cevaplar olmalıdır. Lütfen içinizden geldiği gibi, doğal bir biçimde işaretlemeyi yapınız.

Maddeler	Asla Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Son Derece Katılıyorum
1.Kendi duygularımın farkındayım ve hayattan ne istediğimi biliyorum.	1	2	3	4	5	6
2.Eşim olacak kişinin duygularını anlayabilirim ve ona yardımcı olabilirim.	1	2	3	4	5	6
3.Yaşamım boyunca duygusal problemlerimle etkin bir biçimde mücadele ettim.	1	2	3	4	5	6
4.Evleneceğim kişiyle aramızda oluşabilecek problemleri iletişim yoluyla çözebilirim.	1	2	3	4	5	6
5.Evlilik süreci boyunca birtakım krizlerle karşılaşacağımı biliyorum.	1	2	3	4	5	6
6.Yaşadığım problemleri tek başına değil, yardım alarak çözmeye eğilimindeyim.	1	2	3	4	5	6
7.Evlilikle ilgili maddi yeterliliğe sahibim.	1	2	3	4	5	6
8.Evliliğin devamında oluşabilecek maddi problemlerle baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6
9.Çocukların dünyaya gelmeleriyle üzerimdeki maddi yükün artacağını biliyorum.	1	2	3	4	5	6
10.Ekonomik kararları eşim olacak kişinin görüşlerini alarak vereceğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
11.Eşim olacak kişinin bir sosyal çevresi olduğunu ve benim onlara saygı duymam gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
12. Eşim olacak kişinin bir ailesi olduğunu, evlilik sürecinde onlarında benim ailem olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
13.Ailemle birlikte sosyal aktivitelere katılabilir, güzel vakit geçirebilirim.	1	2	3	4	5	6
14.Kendi ailem ve eşim olacak kişinin ailesi arasında oluşabilecek problemlerle baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6
15. Bedenimde evliliğime engel olabilecek bir biyolojik etken bulunmamaktadır.	1	2	3	4	5	6
16.Kendi arkadaş çevreme ve aileme zaman ayırma konusunu sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilirim.	1	2	3	4	5	6
17.Eşim olacak kişinin ve ileride doğacak çocuklarımın birtakım sorumlulukları olacaktır.	1	2	3	4	5	6
18. Evlilikte cinselliğimi olumsuz yönde etkileyecek bir sağlık problemi ya da psikolojik problem olduğunu düşünmüyorum.	1	2	3	4	5	6
19.Bedenim ve sağlığımla ilgili farkındalığa sahibim.	1	2	3	4	5	6